

Tadqiqot.uz

ЎЗБЕКИСТОН ОЛИМЛАРИ ВА ЁШЛАРИНИНГ ИННОВАЦИОН ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАРИ МАВЗУСИДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ

2021

- » Ҳуқуқий тадқиқотлар
- » Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
- » Тарих саҳифаларидаги изланишлар
- » Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
- » Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
- » Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
- » Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар
- » Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
- » Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
- » Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
- » Физика-математика фанлари ютуқлари
- » Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
- » Кимё фанлари ютуқлари
- » Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
- » Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
- » Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

30 Sentyabr
№32

CONFERENCES.UZ

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 32-ҚЎП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ
7-ҚИСМ**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
32-МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ДИСТАНЦИОННОЙ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ "НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ"
ЧАСТЬ-7**

**MATERIALS OF THE REPUBLICAN
32-MULTIDISCIPLINARY ONLINE DISTANCE
CONFERENCE ON "SCIENTIFIC AND PRACTICAL
RESEARCH IN UZBEKISTAN"
PART-7**

ТОШКЕНТ-2021

УУК 001 (062)

КБК 72я43

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" [Тошкент; 2021]

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" мавзусидаги республика 32-қўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 30 сентябрь 2021 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2021. - 27 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн конференция 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий конференцияси таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳлил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1. Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б., ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2. Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна (Фарғона давлат университети)

3. Тарих саҳифаларидаги изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4. Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

5. Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шоҳида Юсуповна (Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети)

6. Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна (Андижон давлат университети)

7. Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Ҳамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Вохидова Мехри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобохонов Олтибой Раҳмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Муסיқа ва ҳаёт

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқайом Раҳимбердиевич (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган муҳандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Раҳмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг ҳаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

**ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ
ЙЎЛИДАГИ ТАДҚИҚОТЛАР**

1. Lutfullaeva Umida Ravshanbekovna INNOVATIVE METHODS IN TEACHING ENGLISH	7
2. Muratova Nafisa MULOQOT JARAYONIDA NUTQIY AKTLARNING AHAMIYATI	9
3. Каххорова Гулрух Шавкатовна ИНГЛИЗ ТИЛИДАГИ ЮКЛАМАЛАРНИНГ УЧ МУҲИМ ТИПИ ХУСУСИДА	11
4. Ҳамидова Муборак Ҳафизовна ТИЛДА ДЕОПОЭТОНИМ ТУШУНЧАСИНИНГ МОҲИЯТИ ВА ТАСНИФЛАНИШ АСОСЛАРИ	14
5. Абдуллаева Санобар Бахриллаевна ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ С ЗООНИМОМ «ЗМЕЯ» В АНГЛИЙСКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ	16
6. Машарипова Юлдуз Отахановна АБДУЛЛА ҚОДИРИЙНИНГ “ЎТКАН КУНЛАР” РОМАНИНИНГ ИНГЛИЗ ТИЛИГА КЭРОЛ ЙЭРМАКОВА ВА МАРК РИЗЛАР ТОМОНИДАН ҚИЛИНГАН ТАРЖИМАЛАРИДАГИ МИЛЛИЙ КОЛОРИТГА ЭГА БЎЛГАН БИРЛИКЛАРНИНГ ТРАНСФОРМАЦИЯ МАЙДОНИ	19
7. Nurmatova Guzal Khakimovna STEM TEACHING IN ESP VIA CORPUS TOOLS	22
8. Shomurodova Zebiniso Rajabovna THE INFLUENCE OF THE FIRST LANGUAGE IN ACQUIRING A FOREIGN LANGUAGE	24
9. N.Nuriddinova BADIY ASAR TA’SIRCHANLIGINI OSHIRISHDA GRAMMATIK SHAKLLARNING BIR NECHA XIL VARIANTLARGA EGA BO’LISHI	25

ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎЛИДАГИ ТАДҚИҚОТЛАР

INNOVATIVE METHODS IN TEACHING ENGLISH

Lutfullaeva Umida Ravshanbekovna

Head teacher of the Academic lyceum under
The Tashkent State University of Law
+998-90-915-77-52

Annotation: The article analyzes the relevance and effectiveness of the introduction of information technologies in teaching a foreign language. The article considers the didactic properties and functions of information technologies, as well as their impact on the intensification of the process of teaching foreign-language written speech.

Keywords: information technologies, written speech, teaching a foreign language, didactic properties.

The general informatization of society has a significant impact both on the education system and on our life as a whole, which is why deserved attention has been paid to such a type of speech activity as written speech. Possession of written speech allows you to use the knowledge of a foreign language, communicating with native speakers using modern means of communication, such as the Internet, e-mail, SMS, etc., while being outside the language environment. The ability to write personal and official letters, the need to fill out questionnaires, forms of documents helps students to master written communication in the language being studied. Today, with the help of information technologies, the process of teaching a foreign language can be brought closer to real conditions than ever before. So, computers are able, for example, to perceive this or that information, process it, store certain data in memory, reproduce audio and video materials, etc. Along with the above capabilities, computers significantly expand the teacher's capabilities in terms of individualizing learning and activating the cognitive activity of schoolchildren in the process of learning a foreign language. So, the funds information technologies allow us to build the learning process in accordance with the individual needs of students, which gives students the opportunity to work at their own pace, independently choosing the speed and volume of assimilation of the material that they consider optimal for themselves. In the course of foreign language lessons, information technology tools allow you to effectively perform an extensive range of didactic tasks. For example, a computer and other IT tools help the teacher in the formation of reading and writing skills, allow more fruitful replenishment of the vocabulary of students, positively affect the formation of a stable motivation to learn a foreign language. At the same time, an important task of the teacher is to create favorable conditions for practical language acquisition for the selection of such teaching methods that will enable each student to show their creativity and activity, as well as allow to activate the cognitive activity of the student in the process of teaching foreign languages. Modern information and communication technologies have many didactic properties and functions. "Didactic properties of modern ICT-the main characteristics, features of specific technologies that distinguish one from another, essential for didactics (including linguo-didactics) both in terms of theory and practice. The didactic functions of modern ICT are understood as external manifestations of ICT tools used in the educational process to achieve the goals set.

There are some didactic properties of modern ICT that influence the intensification of the process of teaching a foreign language.

- Multilingualism and multiculturalism of Internet information resources. The study, comparison and comparison of materials about various cultural groups, as well as variants of the studied

language, will allow implementing the principle of dialogue of cultures, as well as creating an idea of the linguistic and cultural diversity of the country of the studied language and cultural diversity as a norm of coexistence of cultures in the modern multicultural world.

- Multilevel nature of Internet information resources. The information provided on the Internet can have a different level of language complexity, which allows you to use Internet information resources at all stages of training.

- A variety of functional types of Internet resources. Text, graphic, and audiovisual types of materials teach you to extract the necessary information from various sources.

- Multimedia resources. Multimedia resources make it possible to hear the speech of native speakers, as well as to get acquainted with the culture of the country of the language being studied.

- Hypertext structure of documents. This property creates conditions for fast navigation in a large amount of information.

- The ability to create a personal user zone. Creating and maintaining your own pages in various social networks, communicating in various messengers will allow you to develop the ability to represent yourself, talk about your interests, position yourself as a representative of your country and culture, etc.

- The possibility of organizing synchronous and asynchronous communication. Synchronous communication can be implemented through chats, Skype. Asynchronous communication is carried out using e-mail, forums and blogs. This property can be used for the purpose of establishing contact and communication, for example, between students and their foreign peers or between schoolchildren and a teacher.

- The possibility of automating the processes of information and methodological support and organization of management of educational activities of students and its control. Modern IT tools allow you to partially or completely automate educational activities and their control.

In addition to the functions presented above, modern information and communication technologies have additional didactic functions that allow significantly intensifying the process of teaching foreign languages.

Literature:

1. James Flood and others. Methods of Research on Teaching the English Language Arts: The Methodology. Cambridge. 2012
2. Jeremy Harmer. The practice of English language teaching. London. 2018

MULOQOT JARAYONIDA NUTQIY AKTLARNING AHAMIYATI

Muratova Nafisa

Toshkent viloyati

xalq ta'limi xodimlarini qayta

tayyorlash va ularning malakasini

oshirish hududiy markazi matbuot koti, o'qituvchisi.

Telefon: +998933314585

Murotovanafisa2@gmail.com

Annotatsiya: Ma'lumki, nutqiy akt mazmuni lisoniy va nolisoniy xususiyatlar umumlashmasidan tashkil topadi. Quyida nutqiy aktga uch bosqichli faoliyat sifatida qarash nuqtai-nazardan yondashamiz. Bu bosqichlarda uch xil harakat bajariladi. Ular – lokutiv, illokutiv va perllokutiv harakatlardir.

Kalit so'zlar: nutqiy akt, lokutiv akt, illokutiv akt, perllokutiv akt, lisoniy muloqot, nutqiy muloqot shakllari, lisoniy muloqot birligi, nutqiy faoliyat

Malumki, XX asrning ikkinchi yarmidan nutqiy akt nazariyasi shakllana boshladi. Tilning mavjudligi insonlarning so'zlash yoki yozish harakatlarini bajarishi bilan bog'liqdir. Bu harakatlarning bajarilish jarayonida lisoniy birliklar asl ma'nosidan tashqari, tasdiqlash, buyurish, ogohlantirish, va'da berish kabi mazmunni ifodalash imkoniyatini namoyon qiladilar. Bu ma'nolar so'zlovchi shaxs tomonidan bajarilayotgan nutqiy faoliyat natijasidir. Demak, nutqiy akt so'zlovchining ma'lum muhitda, aniq maqsadda tinglovchiga lisoniy murojaatidir¹.

Nutqiy akt mazmunining tarkib topishi va uning voqelanishi bevosita so'zlovchining muloqot maqsadi, istagi bilan bog'liqdir². Jon Syorl bu borada shunday deydi: "Lisoniy muloqot birligi, odatda, taxmin qilganlaridek, simvol (ramz), so'z yoki gap emas, hatto simvol so'z yoki gapning belgisi ham emas, balki simvol, so'z yoki gapning nutqiy akt ijrosi jarayonida yaratilishi va qo'llanilishidir. Bundan ko'rinib turibdiki, gap belgisining ma'lum sharoitda yaratilishi va qo'llanilishi nutqiy aktdir va nutqiy aktlar lisoniy muloqotning asosiy va eng kichik birligidir".

Demak, nutqiy akt nazariyasi uchun gap tayanch birlik emas, undan "tayyor material" sifatida foydalanilmaydi. Aksincha, gap aynan nutqiy muloqot jarayonida yaratiladigan hodisa. Shunday ekan, nutqiy akt mazmuni to'lig'icha so'zlovchining muloqot maqsadi bilan bog'liq bo'lib qoladi. Aytish mumkinki, nutqiy akti muloqot tizimining asosiy tayanch birligi sifatida qarash maqsadga muvofiq.

Ma'lumki, nutqiy akt mazmuni lisoniy va nolisoniy xususiyatlar umumlashmasidan tashkil topadi. Quyida nutqiy aktga uch bosqichli faoliyat sifatida qarash nuqtai-nazardan yondashamiz. Bu bosqichlarda uch xil harakat bajariladi. Ular – lokutiv, illokutiv va perllokutiv harakatlardir.

Biz muloqot jarayonida mazmundor lisoniy kalimani yaratamiz va uni talaffuz qilish yo'li bilan nutqiy faoliyat bajaramiz, xuddi shu faoliyat ijrosi lokutsiya yoki lokutiv aktdir.

-Oppoq qizim, Marjonoy, beri keling, sizga ikki og'iz gapim bor! (dedi u allaqanday muloyim, mehribon ovozda, so'ng, bo'yinsiz boshini arang burib, so'rida o'tirgan jo'ralariga yuzlandi). ("Adolat manzili", 37 bet). Bu gapdan ko'rinib turibdiki, so'zlovchi ma'lum lisoniy kalimani yaratib uni talaffuz qilish yo'li bilan nutqiy faoliyat bajarmoqda. Agar biror-bir sabab bilan (tilni bilmaslik, gung bo'lish) mazmundor gap tuzilmasa va u talaffuz etilmasa, lokutiv harakat yuzaga kelmaydi. Masalan, "Oppoq qizim, Marjonoy, beri keling, sizga ikki og'iz gapim bor!" gapi faqatgina yozuvda qolsa lokutsiya yo'q. Mazmundor gaplar bekordan bekorga tuzilavermaydi, ularni tuzishdan va talaffuz etishdan ma'lum bir maqsad ko'zlanadi. Ushbu maqsadning voqelanishi esa illokutiv akt natijasidir. Illokutsiya shaxslararo (muloqot ishtirokchilari o'rtasidagi) munosabatlarning ifodalanishidir. Masalan, E, bu qanaqasi bo'ldi, xo'jayin? Biz tomonlarga keladilar-u, kaminani yo'qlamaydilar ham? Jamoliddin aka?" ("Osiy banda", 26-bet) gapini talaffuz etish vositasida shu voqeadan xabardor ekanligi, meni ko'rib keting deya suhbatdoshidan arazlaganday bo'ladi. Shu bilan birga muloqotga undash kabi kommunikativ istaklarni ifodalash imkoni bor. Demak, illokutiv akt muloqot ishtirokchilari, ya'ni shaxslararo munosabatlarning ifodalanishi bo'lib, bu munosabat

¹ Сафаров Ш. Прагмалингвистика. Тошлент: ЎзМЭ, 2008. 71-б.

² Сафаров Ш. Прагмалингвистика. Тошкент: ЎзМЭ, 2008. 73-б.

ma'lum faoliyat natijasida yuzaga chiqadi. Faoliyat nazariyasining asoschilaridan bo'lgan A.N.Leont'evning faollikning tarkibiy qismlari aniq ko'rsatilgan: ehtiyoj→motiv→maqsad→maqsadga erishish sharoiti. Shaxs maqsadga ma'lum sharoitda ma'lum harakat vositasida erishadi. Maqsadga erishish sharoitida faoliyat doimo o'zgarib, o'sib boradi¹.

Inson ko'plab turdagi faoliyatlarni bajaradi va bu faoliyat turlari o'zlarining zotiy mazmuni bilan farqlanadi. Muloqot faoliyatning ana shunday turlaridan biridir. Perlokutiv akt nutqiy faoliyat ta'sirining natijasi sifatida tavsiflanadi. Bu yuqoridagi aktlardan farqli o'laroq lisoniy vositalarsiz ham amalga oshishi mumkin. Chunki nutqiy ta'sir natijasini oldindan aytish qiyin, so'zlovchi nutqini eshitgan tinglovchining bo'lg'usi xatti-harakati, javobi turlicha bo'lishi mumkin: *-Qani, ketdik, jiyan!*

- Tog'ajon! Bilasiz-ku, men ichmayman.

- Juda soz, menga ko'proq qoladogan bo'пти! – piching qildi Sarkor.

- Tog'ajon, bilasiz-ku, men ichmayman. ("Osiy banda", 90-bet). Yuqoridagi gapdan ko'rinib turibdiki, so'zlovchining nutqiy faoliyatiga natijasi bu tinglovchi tomonidan berilib uning qanday natija berganligi lisoniy vosita orqali bayon etilib, taklifni inkor etmoqda.

E'tirof etganimizdek, tinglovchining so'zlovchi nutqiy faoliyatiga javobi nolisoniy vositalar bilan ham bayon etilishi mumkin.

- Uchir. Shunday uchirginki, yarim soatda yetib boraylik ovulimizga, - dedi Sarkor.

- Tinchlikmi o'zi, xo'jayin? Shashtingiz past?

- Men bilan ishing bo'lmasin? – dedi Sarkor.

- Yo'lga qara! Shafyor xo'p deganday bosh irg'adi. ("Osiy banda", 30-bet).

Bu yerda tinglovchi nolisoniy vosita orqali muloqoti amalga oshgan, keyin so'zlovchi uchun ayni bu vaziyatda tinglovchining fikri qiziq emas.

Keltirilgan misollardan ko'rinadiki, nutqiy akt ma'lum bir gapning aniq muloqot muhitida talaffuz etilishidir. Nutqiy akt mazmunining shakllanishi talaffuz qilinayotgan gap ma'nosining so'zlovchi va tinglovchi tomonidan muloqot matniga nisbatan "boyitilishi", idrok etilishi natijasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Aliqulov Z., Boymirzayeva S. "sotsiolingvistika"- Samarqand, 2010 yil
2. Yoqubov O. "Osiy banda" romandan boblar. Jahon adabiyoti jurnali, 9 son, 2006 yil.
3. Safarov Sh. "progmalingvistika" – "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" Davlat ilmiy nashriyoti. – Toshkent, 2008 yil.

¹ Равшанова Д. Амалий фаолият ва шахслараро мулоқот жараёни. Самарқанд: СДЧИ, илмий тўплам. 2009. 19-21 б.

ИНГЛИЗ ТИЛИДАГИ ЮКЛАМАЛАРНИНГ УЧ МУҲИМ ТИПИ ХУСУСИДА

Каххорова Гулрух Шавкатовна

БухДУ таянч докторанти

Телефон: +998903361700

gulrukh@mail.ru

Аннотация: Юкламалар мустақил лексик маънога эга эмаслиги туфайли уларнинг маъносини аниқлаш жуда қийин. Шунингдек, гап таркибида келганда ҳам уларнинг мустақил функцияси мавжуд эмас. Мазкур мақолада фраземали феъллардаги юкламалар, модаллик хусусиятидаги феъллар ва аниқловчили иборалар, инфинитив (ҳаракат номи)ли тузилмалари юкламалар учун асос вазифасини ўташи изоҳлаб берилган.

Калит сўзлар: фраземали, модаллик, соф модал, аниқловчили, инфинитив, предлог, феълли гаплар, функционал сўзлар, партикл

Юкламалар грамматик муносабатларни ифодаловчи функционал сўзлар сифатида мустақил сўз туркумига мансуб лисоний бирликларни ўзаро боғлашга, уларга турли маъноларни қўшишга хизмат қилади.

Кўмакчи, боғловчи сингари бошқа функционал сўзлар каби юкламалар ҳам конкрет бир лексик маънога эга бўлмаса-да, аниқ грамматик вазифаларни бажариб келади. Шуниси билан улар мустақил сўзлардан фарқланади ва грамматик маъноси ва шакли, грамматик вазифасига кўра ёрдамчи сўзлар қаторида алоҳида туркумланади.

Инглиз тилида юкламаларнинг грамматик вазифасини фақат битта грамматик шакл бажариши мумкин. Партикл номи билан юритиладиган бундай сўзлар қаторини предлог ёки равишга хос функцияни бажармай қўйган предлог ёки равиш, шу жумладан, фраземали феъллардаги юкламалар, деярли модаллик хусусиятидаги феъллар ва аниқловчили иборалар, инфинитив (ҳаракат номи)ли тузилмалар ташкил қилади.

Шакл жиҳатидан предлогларга ўхшаш бўлган партикл сўзлар инглиз тилидаги уч конструкция доирасида юклама вазифасини бажаради:

1. Фразавий / иборавий феъллар (фраземалар)да юкламалар. Улар ўз ичига юклама вазифасини бажарадиган партикл сўзларни олади. Бундай грамматик қурилмалар таркиби фразема феъллардан кейин бир ёки бир нечта партикл сўзлардан иборат бўлади. Фраземали феълнинг партикл сўзи юклама вазифасини бажаради. Жумладан, *calloff (cancel)* – (бекор қилиш); *layinon (criticize)* – (танқид қилмоқ); *letup (diminish, lessen)* – (камайтириш); *passon (transmit)* – (ўтказиш, узатиш); *ruleout (eliminate)* – (йўқ қилиш); *throwup (vomit)* – (қусиш) ва ҳоказолар иборали феълларга мисол бўла олади.

Қуйидаги грамматик диаграмма юклама сифатидаги партикл сўзларни ўз ичига олган фразавий феълларни ўзида акс эттиради:

Verb Clause (Феълли гаплар)

Noun Phrase

(От ибораси)

Verb Phrase (Феъл ибораси)

Pronoun

(Олмош)

Verb (Феъл)

Particle-word

(Партикл сўз)

The game

was called

off

Subject (Эга)	Predicate (Кесим)	Participle (Сифатдош)
Subject (Эга)	Participle (Сифатдош)	
Declaration (Тасдиқ)		

2. Модал хусусиятли феъллар (Quasy-modal Verbs). Инглиз тилида юклама вазифасини бажарадиган партикл сўзни ўз ичига олган иккинчи грамматик қурилма quasy – модал феъллардир. Quasy сўзи *ўхшаш, монанд, ҳаммаси эмас, балки баъзи хусусиятларни сақлаб қолган* маъноларини англатади. Quasy – модал феъл юклама вазифасида келадиган феъл ва предлогдан ёки феъл ва равишдан иборат бўлган феъллардир. Масалан:

ought to (керак), used to (одатланган, одатда бажарадиган) = verb + preposition [юклама];
verb + would rather, had better (яхшииси) = verb + adverb.

Бундай модал феъллар соф модал феъллар ва деярли модаллик хусусиятига эга бўлган феълларни ўз ичига олади. Улар инглиз тилидаги кўмакчи феълларнинг алоҳида шакли бўлиб, феъллардан грамматик шакл ва функцияси билан фарқланади. Учта инглиз quasy – модал феъллари юклама вазифасини бажарадиган партикл сўзларни ўз ичига олади. Булар: *ought (to), had better (had best), used to* феълларидир.

Verb Clause
(Феълли гап)

Noun Phrase (Отли ибора)

Verb Phrase (Феълли ибора)

Verb Phrase (Феълли ибора)		
Pronoun (Олмош)	Verb (Феъл)P-word (Партикл сўз)	Verb (Феъл)
<i>You</i> <i>Сиз</i>	<i>had better</i> <i>яхшииси</i>	<i>rest</i> <i>дам олинг</i>
Subject (Эга)	Modal Participle (Модал сўз) (Сифатдош)	Predicate (Кесим)
	Modal (Модал сўз)	
Subject (Эга)	Predicate (Кесим)	
Declaration (Тасдиқ)		

3. Аниқловчили иборалардаги юкламалар. Инглиз тилида юклама вазифасини бажарадиган партикл сўзни ўз ичига олган учинчи грамматик қурилма – буаниқловчи ибора. Инглиз тили грамматикасида аниқловчи ибораси шаклида бир нечта аниқловчи битта сўз ёки сўз бирикмасининг аниқловчиси вазифасини ў таши мумкин. Қуйидаги остига чизилган аниқловчилар аниқловчи ибораларга мисол бўла олади:

All three of the friends had been interviewed for the job, however, the board were not satisfied any of their answers. (Барча учала дўст билан ишга олиш учун суҳбат қилинди, бироқ комиссия улардан бирортасининг жавобидан қониқмади.)

Both of the girls sitting at the front table have got excellent marks in the exam (Олдинги партада ўтирган ҳар иккала қиз имтиҳонни аъло баҳода топширди.)

Юқоридаги жумлаларда аниқловчи иборалар аркибидаги *all three of the, any of their*

ва *both of the* кабилар юклама сифатида ишлатилган. Қуйидаги грамматик диаграммада аниқловчи иборанинг шакли ва вазифаси, партикл сўзининг юклама вазифаси кўрсатилган:

Verb Clause (Феълли гап)

Noun Phrase (Отли ибора)

Verb Phrase (Феълли ибора)

Determiner Phrase
(Аниқловчили ибора)

Determiner Phrase
(Аниқловчили ибора)

Determiner (Аниқловчи) (Quantifier) (Сон, миқдор)	P-word (Партикл сўз)	Determiner (Аниқловчи) (Article) (Артикл)	Noun (От)	Verb (Феъл)
<i>Most</i>	<i>of</i>	<i>the</i>	<i>students</i>	<i>are</i>
Determinative (Аниқловчи)	Particle	Determinative	Subject (Эга)	Predicate (Кесим)
Determinative (Аниқловчи)	Сифатдош	Аниқловчи		
Subject (Эга)				Predicate (Кесим)

Declaration (Тасдиқ)

Бошқа сўзлар билан грамматик боғлиқликни ифодаловчи, аммо аниқ лексик маънога эга бўлмаган сўзлар – фразема, *quasy* – модал феъллар ва инглиз тилидаги аниқловчи иборалар доирасидаги партикл сўзлар юкламаларнинг грамматик вазифасини бажаради.

Хулоса қилиб айтганда, инглиз тили грамматикасида юкламалардан иборат функционал сўзлар бошқа сўзлар билан грамматик муносабатларни ифодалайди. Функционал сўзлар аниқ грамматик функцияни бажаради, аммо аниқ лексик маъно билдирмайди, чунки уларга аташ маъноси хос эмас.

Юклама грамматик шаклга эга, грамматик маъно англатувчи, муайян грамматик вазифа бажарувчи сўз ҳисобланади. Инглиз тили грамматикасида юклама вазифасини ўташи мумкин бўлган грамматик шакл партикл сўздир.

Фразема, *quasy* – модал феъллар ва бошқа аниқловчиларнинг партикл сўзлари юклама вазифасини бажариб келади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Абдуллаев А. Ўзбек тилида экспрессивлик ифодалашнинг синтактик усули. – Т.: Фан, 1987. – 88 б.
2. Асқарова М. Ўзбек тилида боғловчи-юкламалар ҳақида // Ўзбек тили ва адабиёти. – 1962. – 5-сон.
3. Пардаев А.Б. Ўзбек тили ёрдамчи сўз туркумларининг лисоний тизимдаги ўрни ва лингвопрагматикаси: Филол фан. докт...дисс. – Тошкент, 2017. – 262б.
4. Раҳимов У.Э. Ўзбек тилида юкламалар пресуппозицияси: Филол. фан. номз... дисс. автореф. – Самарқанд, 1994.
5. Зияев А. Инглиз тилида сўз маъноларини кучайтиришнинг когнитив талқини. – Фарғона, 2011. – 76 б.

ТИЛДА ДЕОПОЭТОНИМ ТУШУНЧАСИНИНГ МОҲИЯТИ ВА ТАСНИФЛАНИШ АСОСЛАРИ

Ҳамидова Муборак Ҳафизовна
Бухоро давлат университети
Немис ва француз тиллари кафедраси
таянч докторанти
Тел: 90 744 03 77
Email: muborakhafizovna@gmail.com

Аннотация: Мақолада ўзбек ва француз тилларида деопозетоним тушунчасининг моҳияти ва таснифланиш асослари ҳамда табиат ҳодисалари номларига этибор қаратилган. Уларнинг рамзий-тимсолий моҳияти аниқланган.

Калитсўзлар: табиат ҳодисалари, деопозетоним, аллюзивном, туман, мифодеопозетонимлар, реал деопозетоним, урбандеопозетоним,

Деопозетонимлар поэтик ономастикага хос терминлардан биридир. У тил ва адабиётинтеграцияси маҳсули сифатида юзага чиқиши туфайли лингвопоэтик ҳодиса сифатида қаралиб, ономастика соҳасига тегишли ҳисобланади. Шунинг учун деопозетонимларни лингво+поэтика бирлигига асосланган тамойиллар асосида ўрганишга тўғри келади. Чунки деопозетонимлар ҳам бошқа ономастик бирликлар қатори лингвопоэтик жиҳатдан муайян вазифаларни бажаришга хослангандир.

Агар деопозетонимлар лингвопоэтик тамойиллар асосида таҳлил ва тадқиқ қилинса, улар бадиий матнда:

биринчидан, бадиий-эстетик таъсирчанликни юзага келтириш;

иккинчидан, салбий ёки ижобий маънони юзага чиқариш;

учинчидан, аллюзив ном сифатида матнни шакллантириш ҳамда интертекстуалликни таъминлаш;

тўртинчидан, сатирик ифодани яратиш;

бешинчидан, инсон руҳий ҳолати ёки вазиятини, умуман, ифодаланаётган воқеликни баҳолаш, унга экспрессив, эмоционал ҳамда интенсив муносабатни ифодалаш;

олтинчидан, ижодкор услубини белгилаш,

еттинчидан, асар моҳиятини англаш ва англатиш мақсадида риторик мурожаат билан чиқиш мақсадларида қўлланиши аёнлашади.

Деопозетонимлар бадиий матн билан боғлиқ ҳодисалар сифатида, одатда, ижодкор бадиий мақсадига мувофиқ қўлланади ва бунда турли экспрессив, интенсив хусусиятларини намоён этади. Шу билан ўзининг муайян бадиий юкка, поэтик қимматга эга эканини кўрсатади. Бундан англашиладики, бадиий матндаги табиий ҳодисаларни ифодалаб келган ҳар қандай сўз ёки ном эмас, балки ижодкор бадиий ниятини ёритишга хизмат қилган табиий ҳодисалар номларигина **деопозетоним** ҳисобланади.

Шундай қилиб, муайян табиий ҳодиса маъносини англашиб, уни атаб келувчи ҳамда ижодкор бадиий нияти, субъектив муносабатига мувофиқ поэтик вазифага йўналтирилган бундай лексик бирликлар **“деопозетонимлар”** деб аталади. Улар бошқа ономастик бирликлар каби бадиий матнда ономастик метафора, аллюзив ном, “сўзловчи” ном каби лингвопоэтик вазифаларда келади.

Деопозетонимлар лексик-семантик ва эстетик-стилистик жиҳатдан алоҳида хусусиятларга эга. Ижодкорлар улар орқали ўзларининг табиат оламига муносабатини ҳам ифодалайдилар.

Бадиий матнда қўлланувчи деопозетонимларни моҳиятига кўра қуйидаги кўринишларга ажратиш мумкин:

1. Қўл билан тутиб, кўз билан кўриш мумкин бўлган табиий ҳодиса номлари. Масалан, *қор, ёмғир, дўл, қиров, шудринг* каби.

2. Кўз кўриб, қўл билан тутиш имкони бўлмаган табиий ҳодисаларнинг номи. Масалан, *булут, туман, момақалдиқроқ, чақмоқ, тўзон, камалак* каби.

3. Кўз ҳам кўрмайди, қўл ҳам тутмайди, фақат ҳис қилиш мумкин бўлган табиий ҳодисалар. Масалан: *шамол, шабада, гармсел, зилзила* сингари.

Бадиий матнда қўлланиб келадиган бу каби ҳар учала табиий ҳодисаларни **“реал**

деопоэтонимлар” деб санаш мумкин. Лекин улар орасида **мифодеопоэтонимлар, урбандеопоэтонимлар** ҳам учрайди.

Мифодеопоэтонимлар поэтонимларнинг, аниқроғи, табиий ҳодисаларнинг номини ифодаловчи деопоэтонимларнинг бир кўриниши ҳисобланади. Улар тил тизимида ўзига хос ўринга эга. Мифодеопоэтонимлар худди деопоэтонимлар сингари поэтик ономастикага хос атамалардан биридир. Улар мифологик тасаввур-тушунчаларнинг тилда ва бадиий ижодда интеграциялашуви натижасида келиб чиққан. Шунинг учун улар лингвопоэтик бирлик сифатида лингвопоэтика принципларига таянилган ҳолда ўрганилади. Улар деопоэтонимлар ҳамда бошқа ономастик бирликлар сингари муайян лингвопоэтик вазифаларни бажаришга хизмат қилади.

Мифодеопоэтонимлар бирор-бир табиий ҳодисани англатиб, у ҳақдаги мифологик, ҳаёлий уйдирмага асосланган тасаввур-тушунчани ўзига сингдирган, уни аташга хизмат қилган, шунингдек, ўша номда ижодкор томонидан унинг бадиий ниятига мувофиқ қўлланиб келган лингвопоэтик вазифадаги лексик бирликлардир.

Урбандеопоэтонимлар бадиий асарларда ички шаҳар объекти, маданий қиммат касб этадиган, масалан, истироҳат-боғи комплекси кабилардан иборат бўлади. Масалан, бунга Қохирада барпо этилган ва XIX аср охири ва XX аср бошларигача сайёҳлар ўртасида машҳур бўлган “Эзбек” истироҳат боғи мажмуасини мисол қилиш мумкин. Бир вақтлар Наполеон ҳам уни ўзига қароргоҳ қилиб олганлиги айтилади. Боғ ўртасида манзарали қўл бўлган. Ундан кўп узоқ бўлмаган масофада опера театри биноси ҳамда “Континентал” меҳмонхонаси жой олган. Эзбек шу истироҳат боғидаги ҳайкал бўлиб, боғ шу ҳайкал номи билан аталган. Бироқ ҳозир ундан фақат кичик парк сақланиб қолган, ҳолос.

Хулоса қилиб айтганда, бадиий адабиёт тилида учрайдиган деопоэтонимлар ҳам поэтонимнинг бошқа турлари сингари асарнинг маъновий-услубий имкониятларини таъминлашда муҳим восита саналади. Улар парадигматик хусусиятларга эга адабий онималар сифатида тил ва нутқ хосликларини англашда катта аҳамият касб этади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Гак В.Г. Француз тили назарий грамматикаси. – Самарқанд: СДЧТИ, 2002. – 108 б.
2. Рашидова М. Ўзбек тилидаги лақабларнинг лексик-семантик ва услубий хусусиятлари. – Тошкент: Иқтисод-молия, 2008.
3. Саломов Ғ. Тил ва таржима (бадиий таржиманинг умумфилологик ва баъзи лингвистик масалалари). – Т.: Фан, 1966. – 385 б.
4. Саломов Ғ. Бадиий таржима ҳақида ўй ва мулоҳазалар. Таржима санъати. Мақолалар тўплами. – Тошкент: Ғофур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1973. – 280 б.
5. Сафаров Ш. Когнитив тилшунослик. – Жиззах: Сангзор, 2006. – 92 б.

ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ С ЗООНИМОМ «ЗМЕЯ» В АНГЛИЙСКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ

Абдуллаева Санобар Бахриллаевна,
преподаватель Самаркандского
государственного института
иностранных языков
Телефон: +998944751734
sanobar-abdullaeva@mail.ru

Аннотация: Антропоцентризм является ведущей темой исследования в современной лингвистике. В данной статье сопоставляются фразеологические единицы (далее ФЕ) с зоонимом «змея» в английском и узбекском языках.

Ключевые слова: компонент – зооним, фразеологическая единица, сининимичный, культура народов, соматические элементы, отрицательное качество, устойчивое выражение.

Животные тесно соприкасались с человечеством, и имеют свое влияние на человека по настоящий день.

Змея олицетворяет различные символы в культуре народов. В английской культуре слова «**viper**» – гадюка, «**serpent**» – змея используются для злого, коварного, мстительного человека, также как и в узбекском языке слово «**илон**».

Прежде всего, змея отличается ядовитостью, и эта особенность иллюстрируется во фразеологизмах обоих языков. Английская поговорка **no viper so little but has its venom**, в буквальном переводе – гадюка хоть мала, да яд имеет, означает, что с виду неказистый, слабый человек, может оказаться сильным и влиятельным.

Узбекские выражения с зоонимом «змея», в которых зафиксирована «ядовитость»: **илон ўз захридан ўлмас** – змея не умирает от собственного яда, **илон иши – захар солмоқ** – дело змеи – впрыснуть яд, **илонга сув берсанг ҳам, захар томар** [3] – хоть водой напоишь змею, яд все равно будет капать, о злодеянии, **чақимчи – чипор илон, захри – илондан ёмон** – клевета хуже змеиного яда, **захар сочган илон айланиб кетолмайди** – впрыснувшая яд змея, извивается, не уходит, о человеке, совершившем преступление и сам себя выдававшим своими поступками. **Илоннинг захри чикар, тилнинг захари чикмас** – яд змеи выходит, яд языка остается, **аччиқ тил – захри илон, чучук тилга – жон курбон** – злой язык – змеиный яд, за сладкоречие и душу пожертвовать не жаль, о злоязычье и сладкоречии, **илоннинг захри ёмон, золимнинг қаҳри ёмон** – яд змеи – плох, гнев царя – плох, **илоннинг усти зар, ичи – захар** – змея снаружи золотистая, внутри – ядовитая, об осторожности и осмотрительности.

Укус змеи демонстрируется во ФЕ с компонентом «змея». Английские фразеологизмы, демонстрирующие укус змеи: **if it had been a snake, it would have bitten you** – если это была бы змея, она укусила бы тебя, смешная фраза, о тех, кто не может найти что-либо, что лежит прямо перед носом, **whom a serpent has bitten, a lizard alarms** – тот, кто укушен змеей, боится даже ящерицы, о неблагоприятном прошлом опыте в переживании боли или страха, который сделал кого-либо пугливым. Синонимичный фразеологизм **a cat once bitten by a snake dreads even a rope** соответствует узбекскому выражению **илон чаққан ола арқондан қўрқар**, т.е. укушенный змеей, боится веревки. **Илон гоҳ-гоҳ чақар, ёмон доим чақар** – змея жалит иногда, злой жалит всегда, о злодеянии.

Узбекские ФЕ с зоонимом «змея» иллюстрируют трусость: **қўрқоққа ип илон бўлиб қўринар** [3] – трусливому веревка кажется змеей, **илондан қўрққан ола чилвирдан хатламас** – боявшийся змеи не посмеет перепрыгнуть пеструю веревочку.

Соматические элементы зафиксированы в устойчивых выражениях, содержащих название пресмыкающегося «змея». Ядовитость зубов змеи описана во фразеологизмах обоих языков. Шекспиризм **sharp as a serpent's tooth** означает ядовитый, как укус змеи, жалящий. Выражение происходит из пьесы Шекспира «Король Лир», и подразумевает, что очень больно видеть, когда воспитанный тобою ребенок неблагодарен. Узбекские ФЕ, фиксирующие ядовитость змеиного зуба: **илон захри – тишида, ёмон захри – тилида** – яд змеи в зубах, яд злого человека в языке, **илон ўлса ҳам, захри тишида қолар** – у мертвой

змеи яд остается в зубах, о злодействе.

Узбекские пословицы и поговорки с зоонимом «змея», содержащие соматизмы: **илон бошини душман қўли билан янч** [3] – *раздави змеиную голову вражеской рукой*, о мудрости, **хотин қариндоши – илон боши, эр қариндоши – сават боши** – *родственники жены – змеиная голова, родственники мужа – косматая голова*, о родственных отношениях. **Ётган илоннинг қуйруғини босма** – *не трогай хвост лежащей змеи*, об осмотрительности и осторожности, **илон илоннинг қуйруғини босмас** – *змея не наступит на хвост другой змеи*, о дружбе и согласии, **илон пўстини ташлайди** – *змея сбрасывает кожу*, не иметь терпение, не быть выносливым, **илон пўстини ташласа ҳам – илон** – *хоть змея сбрасывает кожу*, все равно остается змеей, **илон пўстини ташлагани билан қилиғини ташламас** – *змея сбрасывая кожу не меняет свои манеры*, о злодействе.

Змеи в христианстве имеют негативное значение. Библейские выражения с компонентом «змея» символизируют зло, ад, дьявола: **a serpent of the hell** – *змея из ада*, **a generation of vipers** [2] – *поколение гадюк*, о людях, которые выдвигают ядовитые и злонамеренные обвинения.

Хитрость, ложь, коварство, злодейство, скрытого врага символизируют змеи во фразеологических оборотах. Например, в английской культуре, **cunning as a snake** [1] – *хитрый как змея*, **a snake in the grass** – *змея в траве*, скрытый враг, **warm a snake in one's bosom, cherish a snake in one's bosom, nurse a serpent in one's bosom** – *пригреть змею к груди*. И у узбеков: **илон ўз эгрилигини билмас, туянинг бўйинини эгри дер** – *змея не зная кривизну своей души, обвиняет верблюда в искривленности шеи*, о неискренности, **қамиш ичида илон тўғри** – *среди камышей змея права*, о лжи, **бир илон бир уй одамни тинчитмас** – *одна змея не дает покой жителям одного дома*, **ёмон илон тегирмон бошига айланар** – *злая змея крутит мельницу на своей голове*, **ёмоннинг жағига илон тухум қўяр** – *во рту злодея змея яйца кладет*, о злодействе, **чақимчининг тилидан илон ҳазар қилар** [3] – *даже змея брезгует клеветником*.

Жир змеи во фразеологизмах иллюстрирует ложь и обман. В английской культуре торговцев, занимающихся обманом и продающих поддельные лекарства, называли **a snake-oil salesman**. В узбекском народе **илон ёғи еган, илоннинг ёғини ялаган**, в буквальном переводе «съевший жир змеи», говорится об очень хитром, лукавом обманщике.

Пьянство имплицитно английские фразеологизмы с названием пресмыкающегося «змея»: **have snakes in one's boots, see snakes in one's boots** – *быть сильно пьяным*. [2]

Компаративы с компонентом «змея» демонстрируют мудрость, хитрость, ярость, глупость, ссору: **silly as a cut snake** – *глуп, как раненная змея*, **mad as a cut snake, mad as a struck snake** – *сумасшедший, как раненная змея*, в сильной ярости, **slippery as a snake** – *скользкий, как змея*, хитрый, **wind like a snake, wriggle like a snake, squirm like a snake** – *извиваться как змея*, хитрить, увертываться, **wise as a serpent** – *мудр как змея*, **raise snakes, wake snakes** – *поднять скандал, затеять ссору*.

Восклицательные выражения с зоонимом «змея» изображают удивление и досаду в английском языке: **great snakes** – *не может быть, вот так так*, **stiffen the snakes** – *черт побери, черт возьми*.

Змея в составе узбекских образных единиц олицетворяет могущество, предусмотрительность, осторожность и опыт: **илон юз йил яшаса – аждаҳо, минг йил яшаса – юҳо** – *змея, прожившая сто лет – дракон, прожившая тысяча лет – чудовище*, о могуществе, **туя қувса ўрга қоч, илон қувса – шудгорга** – *если преследует верблюд, беги к обрыву, преследует змея – к паине*, о предусмотрительности, **ётган илонга тегма** – *не трогай лежащую змею*, об осторожности, **олтин тупрокдан олинар, тарёқ – илондан** [3] – *золото берется из земли, противоядие – у змеи*, об опытности.

Сладкоречие эксплицитно узбекские ФЕ, содержащие название рептилии «змея»: **ширин-ширин сўзласанг, илон инидан чиқар** – *при сладких речах змея выйдет из норы*, **яхши гап билан илон инидан чиқар, ёмон гап билан пичоқ қинидан чиқар** – *при сладких речах змея выйдет из норы, при злых – нож из ножен*.

Кроме того, узбекская поговорка **жавзодаги ёмғирдан илон ёғса яхши** «лучше пусть выпадет змея, чем дождь в знойную погоду», подразумевает дехканскую примету, что дождь в знойную погоду ведет к неурожаю.

Таким образом, выявлено, что наряду с отрицательными качествами ФЕ с названием

пресмыкающегося «змея», в гораздо меньшей степени, демонстрируют позитивные качества. В узбекских устойчивых выражениях змея характеризует такие положительные черты, как мудрость, осмотрительность, а в английском языке ФЕ с зоонимом «змея», содержащих положительную коннотацию не выявлено.

Список использованной литературы:

1. Азизова Ф.С. Краткий англо-узбекско-русский фразеологический словарь. – Ташкент: Фан ва технология, 2010. – 160 с.
2. Кунин А. В. Англо-русский фразеологический словарь. -Изд. 3-е, испр., в двух книгах. -М.:СЭ, 1967. – Т.1.- 738с.;Т.2. – 739 - 1264 с.(АРФС)
3. Содиқова М. Қисқача ўзбекча-русча мақол-маталлар луғати. – Тошкент: Ўқитувчи, 1993. – 95 б.

АБДУЛЛА ҚОДИРИЙНИНГ “ЎТКАН КУНЛАР” РОМАНИНИНГ ИНГЛИЗ ТИЛИГА КЭРОЛ ЙЭРМАКОВА ВА МАРК РИЗЛАР ТОМОНИДАН ҚИЛИНГАН ТАРЖИМАЛАРИДАГИ МИЛЛИЙ КОЛОРИТГА ЭГА БЎЛГАН БИРЛИКЛАРНИНГ ТРАНСФОРМАЦИЯ МАЙДОНИ

Машарипова Юлдуз Отахановна,

Урганч давлат университети

инглиз тили фани ўқитувчиси

Телефон: +998937587779

masharipova_yulduz@list.ru

Аннотация: Мазкур мақолада Абдулла Қодирийнинг “Ўткан кунлар” романининг инглиз тилига Кэрол Йэрмакова ва Марк Ризлар томонидан қилинган таржималаридаги миллий колоритга эга бирликларнинг трансформация майдони ҳақида фикр юритилади. Бунда конкретлаштириш, модуляция, умумлаштириш трансформациялари таржима матнларида энг кўп, ўртача ва кам қўлланилганлик даражаларига кўра миллий колоритга эга бўлган бирликларнинг трансформация майдони аниқланади.

Калит сўзлар: конкретлаштириш, модуляция, умумлаштириш, трансформация, маданий тил бирликлар

Маданият, халқ тафаккури, унинг халқ тафаккури, оламни идрок этишидаги ўзига хос жиҳатларнинг тилда акс этишини ўрганиш лингвокултурологиянинг асосий мақсадидир. Мазкур соҳанинг объекти тил ва маданият, предмети эса ўзида маданий семантикани намоён этувчи тил бирликлари ҳисобланади. Бинобарин, лингвокултурологияда маданий ахборот ташувчи тил бирликлари тадқиқ этилади. Бундай тил бирликлари лингвомаданий бирликлар термини остида бирлашади. *Рамз, мифологема, эталон, метафора, паремиологик бирликлар, лақуналар, стереотиплар, прецедент бирликлар, нутқий этикетлар энг асосий лингвомаданий бирликлар ҳисобланади. Абдулла Қодирийнинг “Ўткан кунлар” романининг инглиз тилига Кэрол Йэрмакова (“Days gone by”) ва Марк Риз (“O’tkan kunlar. Bygone days”) томонидан қилинган таржималаридаги конкретлаштириш, умумлаштириш ва модуляция (семантик ривожланиш) трансформациялари, улар таркибидаги миллий-маданий бирликларни аниқлаб уларни лингвокултурологик тадқиқ қилиш орқали миллий колоритга эга бирликларнинг трансформация майдонини аниқлаш асосий мақсад ҳисобланиб, натижа конкретлаштириш орқали лингвомаданий бирликлардан айнан лақуналар, модуляция орқали эса тилнинг фразеологик фонди ҳамда метафораларнинг таржима қилиниши, умумлаштириш воситасида эса айнан тилнинг паремиологик (мақол ва маталлар) фондининг таржима қилиниш ҳолатларини кўрсатди. Бунда конкретлаштириш трансформацияси орқали лингвомаданий бирликлар таржима матнида энг кўп қўлланилган ҳамда энг кўп миқдорда лингвокултурологик тадқиқ учун сабаб бўлган бирликлар ҳисобланади. Ўртача миқдорда лингвокултурологик тадқиқ қилинган трансформация бу-модуляция ҳисобланади, бунга сабаб таржима жараёнида тилнинг фразеологик фонди ва метафоралар айнан модуляция орқали таржима қилинадиган лингвомаданий бирликлардан бири эканлиги билан изоҳланади. Умумлаштириш трансформацияси лингвокултурологик тадқиқ жиҳатидан таржима матнида энг кам миқдорда қўлланилган. Бунга сабаб тилнинг паремиологик (мақол ва маталлар) фонди таржима жараёнида умумлаштириш орқали ўрганилганлигидир. Бунда ўзбек халқи маданияти доирасида шаклланган мақолларнинг таржима тилида эквивалентига эга бўлмаслиги натижасида мақолларнинг маъноси таржима тилига умумлаштириш орқали ўғирилган.*

Куйида аслият ва таржима матнларидаги миллий колоритга эга бўлган бирликларнинг трансформация майдонини аниқлаш учун конкретлаштириш, умумлаштириш ва модуляция трансформациясига учраган

матнлар таркибини мисоллар асосида кўриб чиқамиз:

Абдулла Қодирий: “Ўчоқ бошида қўполгина, қирқ беи ёшлар чамалиқ яна бир хотин чой қайнатиб юрадир.” [4]

Кэрол Йэрмакова: “Not far away, a rather coarse-looking woman of around forty-five is squatting on her haunches by the hearth, boiling water for tea.” [5]

Марк Риз: *"Near a stone stove sits a woman busy boiling water for tea."* [6]

Ўзбек тилининг изоҳли луғатида "қайнамоқ" сўзининг қуйидаги маънолари изоҳланган: "кучли иссиқдан кўпириб, буғланиб вақирлаб турмоқ", кўчма маънолари "қайнаган ҳолатни билдирувчи товуш чиқармоқ (ичида сув, суюқлик бўлган идиш ҳақида)". [7]

Аслият матнида *қайнамоқ* сўзи чойга нисбатан қўлланилган. Бунда аслият матнидаги чойнинг қайнаши тушунчаси аслият матни ўқувчисига маданий жиҳатдан маълум бўлган ҳодиса ҳисобланади, яъни ўзбек халқида чой тайёрлаш учун олдин сувни бирор идишга солиш ва тагига олов ёқиб қайнатиш ҳолати биратўла "чой қайнатиш" деб таърифланган ва бу ҳолат шу халқ ўқувчиси учун тушунарли ҳолатдир. Таржима тилида эса бу гап конкретлаштириш трансформацияси орқали ўғирилган бўлиб, гап "чой учун сув қайнатиш" деб таржима қилинган.

Акс ҳолда, бу гап ўзга маданият ўқувчиси назарида "дамланган чойни қайта қайнатиш" маъносини англатиб, бу маданиятлараро тафовутга сабаб бўлиши мумкин эди. Таржимон бу ҳолатни олдини олиш учун гапда конкретлаштириш трансформациясини қўллаган.

Абдулла Қодирий: *Кўб фурсат ўтмади...* [4]

Кэрл Йэрмакова: *After some time had elapsed, ...* [5]

Марк Риз: *... a few moments passed in this manner...* [6]

"Кўб фурсат ўтмади" инкор маъноли жумла таржимада модуляция лексик-семантик трансформацияси орқали Кэрл Йэрмакова томонидан *"After some time had elapsed"*, Марк Риз томонидан эса *"... a few moments passed in this manner"* тарзида бўлишли гап кўринишида таржима қилинган. Macmillan луғатида *"elapse"* феълига қуйидагича изоҳ берилган: *"if time elapses, it passes."* Pass феълига қуйидагича таърифланган: – if time or period of time passes, it happens and comes to an end. [2]

Бунда ўзбек тилининг грамматикасида инкор гап ҳосил қилиш учун қўшилувчи инкор кўшимчалари инглиз тилида инкор маъно берувчи сўзлар билан изоҳланган. Натижада, семантик ривожланиш орқали инкор маъноли гапнинг кўриниши дарак гап шаклига ўзгарган бўлса ҳам маъноси инкорни берган.

Абдулла Қодирий: Ниҳоят кўрбоши ўзига бир турлик жасорат берди: Боболар "Дунёники мири кам икки" деганлар, – деди, – тўғриси ҳам шундоғ: ўзингни юз ёққа урсанг ҳам тирикликнинг яна бир бошқа ямоғи чиқиб турадир. [4]

Кэрл Йэрмакова: Finally, summoning his courage, he spoke up. "This is the way of the world, as our grandfathers used to say," he began. *"We are always running short.* And that is how it is: *you rush and bustle all over the place, yet still there is some shortfall in the house-keeping."* [5]

Марк Риз: Finally, the qorboshi girded himself: "Our fathers tell us *the world is full of shortcomings; we are always short two pennies to make a nickel.* This proverb holds true: *We whip ourselves in a hundred ways, but we always fall short of achieving an adequate livelihood."* [6]

Ўзбек тилининг изоҳли луғатида "мири" сўзи арабча "амирга хос; давлатга, хазинага оид, тегишли" деган маъноларни англатиб, ўзбек тилида "беш тийинли чақа, беш тийин" деган маънони билдиради. Бу жумла "Дунёники мири кам икки" мақолида қўлланилиб келиши ҳам айтиб ўтилган. [7] Бу мақолнинг изоҳи аслият матнида "ўзингни юз ёққа урсанг ҳам тирикликнинг яна бир бошқа ямоғи чиқиб турадир" деб изоҳланган бўлиб, ўзбек тилида "ямоқ" сўзи камбағал, бечора одамларнинг уст бошларидаги ямоқ солинган, ямаб тикилган кийимларида учрайди. Шу маънодан келиб чиққан ҳолда *ямоқ* сўзи аслият матнида кўчма маънода қўлланилиб, бунда укам-кўст, камчилик маъноларида келган.

Хулоса ўрнида миллий колоритга эга бўлган бирликларнинг трансформация майдонини ўзида акс этган қуйидаги жадвални тақдим этамиз:

Миллий колоритга эга бирликларнинг трансформация майдони:			
Трансформациялар	Конкретлаштириш	Модуляция	Умумлаштириш
Фоизларда	50%	40%	10%
Лингвوماданий бирликлар	Лакуна	Илнинг фразеологик фонди Метафоралар	Тилнинг паремиологик (мақол ва маталлар) фонди

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Учеб. - М., 1990. Стр 174.
2. Macmillan English Dictionary. For advanced learners. Bloomsbury Publishing Plc. 2002. – 1397 p.
3. Сабитова З.К. Лингвокультурология: Учебник. – М.: Флинта: Наука, 2013. – С. 128.
4. Abdulla Qodiriy. O'tkan kunlar. Roman. "Sharq" nashriyoti. Toshkent 2018. – B. 7.
5. Carol Ermakova. Days Gone by. Nouveau Monde Editions. Paris. 2018.12 p.
6. Mark Reese. O'tkan kunlar (Bygone Days). Published by Muloqot Cultural Engagement Program. Nashville TN. 2018. 16 p.
7. E.Begmatov, A.Madvaliyev, N.Mahkamov, T.Mirzayev (rahbar), N.To'xliyev, E.Umarov, D. Xudoyberganova, A. Hojiyev. O'zbek tilining izohli lug'ati. B. 179-180.

STEM TEACHING IN ESP VIA CORPUS TOOLS

Nurmatova Guzal Khakimovna,

Associate Professor of Navoi State Mining Institute

Tel: +998913091556

g.nurmatova77@gmail.com

Аннотация: Teaching STEM in the English language for specific fields is the most actual problems nowadays. This article discusses the importance of the role of ESP teacher and possible corpus-based approach.

Key words: STEM (Science, Technology, Engineering and Maths), ESP (English for Specific Purposes), corpus tools.

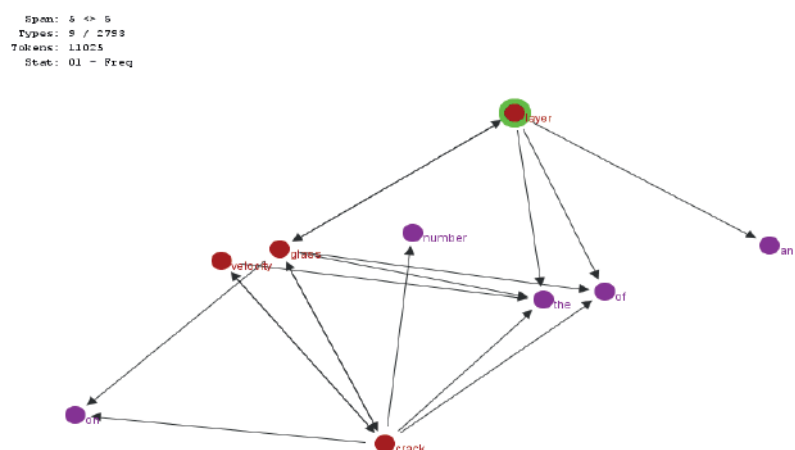
Teaching English STEM is becoming one of the most actual matters for ESP teachers. Scientific communication is increasingly mediated by the English language. References and citation to English language publications now constitute 85% of all citations in French academic journals; in the Science Citation Index, English now accounts for 95% of all publications (Hyland, 2007). Therefore, teaching field-related (STEM) English is inevitably requiring for English language teacher and Eugen Wüster, an Austrian terminologist is totally right when he says: *“A language should be learnt in relation with development of science and technology”* (E. Wüster).

As M.J.Cotter (2006) says: “Since ESP teachers are really experts in the learners’ field of knowledge and sometimes they are not native speakers of the language, they will be faced with two types of problems:

1. producing examples in a language that is foreign to them and
2. in a field of knowledge that they do not master to formulate statements that exemplify a given construction relying only on intuition in the case of ESP in particular.

The advent of the computer, and modern technologies in the 21st century opened the way in linguistics. Corpus linguistics allows to make easy and quick analyses of authentic material. As A.O’Keeffe and Michael McCarthy say “Today, corpus have become a natural tool to present applied linguistics, powerful, easy to use and more than up to the tasks that researchers demand on them”.

The picture below demonstrates how the application of corpus tools can assist a language teacher via downloading a natural source and analyzing it by frequency or by word collocations to select STEAM lexis:

The following collocational combinations that belong to architectural engineering were identified from the created corpus: *glass* → *glass crack* → *glass crack number* → *glass crack velocity*. This methods allows a teacher to choose the most important words for lesson design, handouts and activities.

So, in order to produce lexically and grammatically authentic examples to develop research writing activities, a non-native English language teacher has to refer to more advanced tools in teaching.

References

1. Kwary D.A. (2018). A corpus and a concordancer of academic journal articles. *Data in Brief*, 16, 94-100.
2. Mudraya. O. (2006). Engineering English: A lexical frequency instructional model. *English for Specific Purposes*, 25, 235–256.
3. Yilmaz m. & Özdem ertürk z. (2017). A Contrastive Corpus-Based Analysis of the use of reporting verbs by native and non-native ELT researchers. *Novitas-royal(research on Youth and Language)*, 11(2), 112-127.

THE INFLUENCE OF THE FIRST LANGUAGE IN ACQUIRING A FOREIGN LANGUAGE

Shomurodova Zebiniso Rajabovna

Senior teacher of Navoi State Mining Institute

zeboshomurodova@gmail.com

+998913353681

Resume: This article examines under the influence of the native language in the foreign language speech of students at the initial stage, there are some deviations from the speech norms of the foreign language.

Keywords: foreign language, native language, student, influence

With the experience of mastering their native language, students are accustomed to correlating words with the corresponding images of the material world. They do the same when mastering a foreign language. Moreover, with the correct organization of teaching, connections between words and images are established in the minds of students much faster than at the initial stage of mastering their native language. This shows the positive impact of previous experience. However, the connections between foreign words and the corresponding concepts can be both natural and unnatural. The latter can be formed if the teacher neglects semantisation. For example, when performing phonetic exercises, children learn to pronounce words and whole sentences correctly without thinking about their content. This is also possible during the initial listening or reading completely incomprehensible texts. With a single or careless semantization, such links are either not established at all, or are quickly broken. When listening to or reading unfamiliar words, an image may appear in the minds of students that corresponds to a similar-sounding native word. This is the negative influence of the experience of mastering the native language. Preventing such inaccuracies can be achieved by precise, versatile and periodically repeated semantisation of each new word. At the same time: pictures, models, crochets. It should periodically check how well students understand the meaning of foreign language speech with new words. In this case, a thoughtful and accurate dosage of the introduction and activation of speech units is a means of preventing semantic deviations and irregularities.

With experience of mastering their native language, students know that most meaningful words change their grammatical design depending on the role they play in the sentence. Therefore, when introducing a new linguistic unit, sometimes a brief explanation is enough for students to understand its speech function and learn to distinguish one paradigm from another by their grammatical design. As a result, paradigmatic connections between different forms of the same word, as well as images of paradigms, are formed in the minds of students much faster than when mastering their native language. This is the positive side of the previous experience. But if the teacher works predominantly with an isolated word, and forces students to memorize paradigms such as the isolated declension of nouns or adjectives, the three main forms of the verb, if a comparison is constantly made with the native language using translation, and their independent speech is reduced to constructing sentences from individual words, then students will be forced to use the speech norms and means of their native language when designing a foreign language speech. As a result, a large number of structural speech errors are formed in their speech. This is the negative influence of the experience of mastering the native language. This can be prevented by the introduction and especially the activation of new linguistic phenomena in structural speech exercises. Each new phenomenon is presented to students in the form of a series of sentences of the same structure. Students memorize the sample sentence, and then they change the memorized sample depending on the changing situation. They paraphrase it, shorten or supplement it, replace certain elements with others.

Bibliography

1. Kleptsova, E.Yu. Tolerant attitude towards a child: psychological content, diagnosis, correction: textbook / Academic project, 2008
2. Sapogova, E.E. Psychology of human development: a textbook for university students / Aspect Press, 2009.
3. Slutsky, V.I. The position of the educator and its influence on the development of the child // World of education - education in the world. - 2010. - No. 1 (13).

BADIIY ASAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISHDA GRAMMATIK SHAKLLARNING BIR NECHA XIL VARIANTLARGA EGA BO'LISHI

N.Nuriddinova

SamDU 2-kurs magistranti

Tel:93 9987428

Annotatsiya: Hozirgi zamon she'riyatida poetik matnlar tilining o'ziga xosligi, ularda qo'llanilgrammatik kategoriyalar lirik qahramon ichki dunyosini tasvirlashda, ma'no kuchaytirishda grammatik vositalarning muhim vazifa bajarishini shoirlarning ijodidan olingan misollarni tahlil qilish orqali ko'rsatib berish maqolamizning asosiy maqsadi hisoblanadi.

Kalit so'zlar: uslubiy figura, grammatik kategoriya, uslubiy bo'yoq, parallellar, allamorflar, fonetik o'zgarish.

Matnni o'rganishning lingvostilistik metodlarini tahlil va tatbiq qilish ham matn lingvistikasining dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Bu borada jahon olimlari I.Lisakova, A.A.Leontev, N.S.Evchik, A.Shtern, T.A.Drozdovalarning tadqiqotlari e'tiborga sazovor. O'zbek tilshunosligida matn tahlili bilan bog'liq holda yuzaga kelgan lingvopoetikaning alohida yo'nalish sifatida paydo bo'lishi va rivojlanishida X.Doniyorov, S.Mirzayev, Q.Samadov, I.Qo'chqortoyev, X.Abdurahmonov, N.Mahmudov, B.Umurqulov, I.Mirzayev, S.Karimov, B.Yo'ldoshev, M.Yo'ldoshev, S.Boymirzayeva kabi olimlarning xizmatlari katta bo'ldi. O'zbek adabiy tilining keyingi o'n yilliklardagi taraqqiyotini ko'z oldimizga keltirar ekanmiz uning funktsional – vazifaviy imkoniyatlarining naqadar kengayib ketganligining guvohi bo'lamiz. Hozirgi kunda tilshunoslar e'tiborini tortib kelayotgan badiiy matnlarda inson obrazini to'laqonli namoyon qilish borasida muhim ahamiyat kasb etuvchi lingvopoetik vositalarning, ayniqsa, grammatik vositalarning o'ziga xos xususiyatlarini shaxs va til munosabatiga aloqadorlikda tadqiq etish bevosita zamonaviy tilshunoslik bilan uzviy o'rganilishni taqozo etmoqda. Bu borada, R.Qo'ng'urovning quyidagi fikriga ham munosabat bildirishga to'g'ri keladi: "To'g'ri, ba'zi olimlar grammatik formalarning qaysi biri qaysi stilda ko'proq ishlatilishini aniqlash ham stilistikaning vazifasiga kiradi, deyishadi va shundan kelib chiqib, grammatik formalarning stillarda qo'llanish statistikasi bilan shug'ullanishni lozim ko'radilar. Ma'lum darajada bu usul ham ayrim formalarning qaysi stilga xosligini aniqlashga yordam beradi. Lekin bu masalani to'liq va to'g'ri hal qilib berolmaydi".¹

Badiiy asar tili grammatik birliklarning me'yoriy qo'llanish talablarini hisobga olish bilan birga, ulardan uslubiy maqsadda foydalana olish imkoniyatlariga ham ahamiyat berishi kerak. Shu sababli zarur grammatik formani tanlayotganda, uning to'g'ri yoki noto'g'ri tanlanganligini tekshirayotganda matn yoki asar mazmuni, uning qanday janrga tegishli ekanligi, qaysi davr voqea-hodisasi bayoniga bag'ishlanganligi yoki umumiy stilistik yo'nalishini, albatta, hisobga olish lozim. Grammatik birliklarining uslubiy maqsadda qo'llanishi faqat ularning ma'nosi bilangina emas, balki grammatik shakllarning bir necha xil variantlarga ega bo'lishi, u yoki bu shaklning birini ozroq, birini esa ko'proq qo'llanishi adabiy til me'yorlaridan chekinish holatlari bilan ham bog'liqdir. O'zbek tilida grammatik birliklarning bunday holati eng ko'p ot va fe'l turkumida mavjuddir. Tarixiy taraqqiyot jarayonida bu kategoriyalarning ba'zi bir ko'rsatkichlari eskirgan, muomalada eskirganlari o'rnida yangi shakllarning qo'llanishi natijasida turli xil parallellar, allamorflar, fonetik o'zgarishlar maydonga kelgan. Bu esa o'z navbatida ta'sirchanlikni oshirib, milliylik ruhini, pafosni, badiiy matn jozibasini kuchaytirishga katta xizmat qiladi. Ayniqsa, bugungi istiqbol davri she'riyatida grammatik shakllarning o'ziga xos uslubiy bo'yoqlari bilan boyitganligi badiiy asar estetik qiymatini yanada oshirganligini guvohi bo'lamiz. Xususan, shoira Farida Afro'z asarlarida bunday joziba yaqqol ko'zga tashlanadi:

Ey,yor! aytaringni tutmagil pinhon,

Sevaman de, yolvorgin nolon.. ("Topib bo'larmu"). Bu misralarda fe'lning buyruq –istak mayli kategoriyasidagi –gin shakli –gil tarixiy varianti bilan parallel ravishda ifodalanib, ta'sirchanlikni oshirishga xizmat qilmoqda.

¹ [Qo'ng'urov P. Субъектив баҳо формаларининг семантик ва стилистик хусусиятлари,– Тошкент, 1980. 13-б]

Xuddi shunday holat ot soʻz turkumidagi kelishik kategoriyasida ham uchraydi:

Kunduz bilan tunlar bugun tenglashar,

Bir-birovin “siz”lashar (“Kelaqol”)

Qushlar kelib sayradi, qoq yogʻochga til bitdi,

Har poʻstlogʻin qatiga muhabbatim-dil bitdi (“Sensiz yashab boʻlmaydi”).¹

Yuqoridagi misralarda tushum kelishigi shakli –ni “bir-birovin, poʻstlogʻin” soʻzlarida –in shaklida ifodalanib, zamonaviy sheʼriyat mazmun –mohiyatini milliylik ruhi bilan toʻldirishga xizmat qilgan. Bunday poetik mahorat shoira Zebo Mirzo ijodida ham yaqqol koʻzga tashlanadi.

Vujudim daraxtin yiqitgan qaygʻu,

Yoding umididan ingraydi betob.. (“Qora nur”)

Yuzlarimga qish qahrin sepib,

Eshik zulfin oʻynardi shamol... (“U ishq edi”)²

Umuman olganda, bugungi zamonaviy oʻzbek sheʼriyatimizda poetik idrok, poetik soʻz qoʻllash mahorati asarlardagi grammatik shakllarning oʻziga xos uslubiy boʻyoqlari bilan boyitganligida ham koʻramiz. Zero, ijodkorning yaratgan badiiy merosi zahirida birgina grammatik qoʻshimchalarning asar badiiy tili masalasida naqadar ahamiyatga ega ekanligini, hayotiylik va tabiiylikni, milliy ruh va oʻziga xos taʼsirchanlikni oshishiga katta xizmat qilishini koʻrsatib beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati:

1. Abdullayev A. Oʻzbek tilida ekspressivlikning ifodalanishi. – T., 1983.
2. Qoʻngʻurov R. Oʻzbek tili stilistikasidan ocherklar. – Samarqand, 1975.
3. Qoʻngʻurov R. Subʼektiv baho formalarining semantik va stilistik xususiyatlari. – T.: Fan, 1980.
4. Zebo Mirzo. Ishq. -T.: Akademnashr, 2011.
5. Farida Afroʻz. Koʻzim manim. -T.: Gʻafur Gʻulom, 2014.

¹ Farida Afroʻz. Koʻzim manim. -T.: Gʻafur Gʻulom, 2014. 46-57-betlar.

² Zebo Mirzo. Ishq. -T.: Akademnashr, 2011. 38-65-betlar.

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 32-КЎП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

(7-қисм)

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусахҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 30.09.2021

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000